

राज्यात माहे एप्रिल ते मे, २०१६ व माहे नोव्हेंबर, २०१६ या कालावधीत झालेल्या अवेळी पाऊस व गारपिटीमुळे बाधित शेतकऱ्यांना पिक नुकसानीवर मदत जाहीर करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

महसूल व वन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: सीएलएस-२०१७/प्र.क्र.१२३/म-०३

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

तारीख: २३ मे, २०१७

वाचा :

- १) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग क्रमांक: सीएलएस-५९८३/२४८३६१/प्र.क्र.८२०/म-३, दिनांक ३१ जानेवारी, १९८३
- २) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग क्रमांक: सीएलएस-२०१५/प्र.क्र.४०/म-३, दि. १३ मे, २०१५

प्रस्तावना :

राज्यात माहे एप्रिल ते मे, २०१६ व माहे नोव्हेंबर, २०१६ या कालावधीत राज्यातील काही जिल्ह्यांमध्ये अवेळी पाऊस व गारपिट यामुळे शेतीपिके/फळपिके यांचे नुकसान झाले आहे. सदरहू झालेल्या शेतीपिके व फळपिकांच्या नुकसानीबाबत आपदग्रस्त शेतकऱ्यांना मदत देण्यासंदर्भात दिनांक ६ एप्रिल, २०१७ रोजी झालेल्या मंत्रीमंडळ उपसमितीच्या बैठकीमध्ये झालेल्या निर्णयाच्या अनुषंगाने आदेश निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:

उपरोक्त पार्श्वभूमीवर राज्यात माहे एप्रिल ते मे, २०१६ व माहे नोव्हेंबर, २०१६ या कालावधीत राज्यातील काही जिल्ह्यांमध्ये अवेळी पाऊस व गारपिट यामुळे शेतीपिके/फळपिके यांचे नुकसान बाधित शेतकऱ्यांना पिक नुकसानीवर खालीलप्रमाणे मदत देण्यास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे.

- I. ज्या शेतकऱ्यांनी प्रधानमंत्री पिक विमा योजनेंतर्गत पिक विमा काढलेला आहे, अशा शेतकऱ्यांना पिक विमा योजनेची मंडळनिहाय मदत जाहीर झाल्यानंतर प्रधानमंत्री विमा योजनेच्या निकषानुसार संबंधित विमा यंत्रणेमार्फत मदत देण्यात येईल.
- II. उपरोक्त संदर्भात ज्या शेतकऱ्यांनी प्रधानमंत्री पिक विमा योजनेंतर्गत पिक विमा काढलेला आहे, अशा शेतकऱ्यांना प्रधानमंत्री पिक विमा योजनेंतर्गत मंडळनिहाय भरपाईची जी रक्कम देय असेल त्या रक्कमेच्या ५०% रक्कम प्रधानमंत्री पिक विमा योजनेत सहभागी नसलेल्या शेतकऱ्यांना शासनाकडून मदत म्हणून देण्यात येईल.
- III. ज्या प्रकरणी वरील अनुक्रमांक-ii प्रमाणे देय रक्कम ही रुपये ५००/- प्रति हेक्टरपेक्षा कमी येत असेल अशा प्रकरणांची यादी जिल्हाधिकारी यांनी शासनास पुढील निर्णय घेण्यासाठी स्वतंत्ररित्या सादर करावी.

- IV. उपरोक्त मदत ही ज्या शेतकऱ्यांनी पिक विमा उतरविलेला नाही, अशा शेतकऱ्यांना द्यावयाची असून सदर मदत वाटप करतांना खालील अटी व शर्ती विचारात घेण्यात याव्यात.

अटी व शर्ती :

- अ) प्रचलित नियमानुसार शेती/बहूवार्षिक फळपिकांच्या नुकसानाकरीता मदत ३३ टक्के अथवा त्याहून अधिक नुकसान झालेल्यांना जास्तीत जास्त २ हेक्टर मर्यादेपर्यंतच अनुज्ञेय राहिल.
- ब) शेती व फळपिकांच्या ३३% पेक्षा अधिक नुकसानग्रस्त क्षेत्राच्या पंचनाम्यासोबत GPS enabled छायाचित्र घेणे आवश्यक राहिल. उभे पिक, त्यांचे नुकसान या सर्व बाबी व संबंधित शेतकरी शेतात उभे असल्याचे GPS enabled छायाचित्र घेण्यात यावे, याप्रमाणे पंचनामा पूर्ण झाल्याची खात्री जिल्हाधिकारी यांनी करावी.
- क) प्रचलित पध्दतीनुसार कृषि सहायक, तलाठी व ग्रामसेवक यांच्या संयुक्त स्वाक्षरीने पूर्ण करण्यात आलेल्या पंचनाम्याबाबत शासनास सादर करण्यात आलेल्या अहवालानुसार मदतीचे वाटप जिल्हाधिकारी यांनी करावे.
- ड) शेतीपिके/फळपिकांच्या झालेल्या नुकसानाकरीता मदतीची रक्कम खातेदारांच्या बँक खात्यावर थेट जमा करतांना मदतीच्या रक्कमेमधून कोणत्याही बँकेने कोणत्याही प्रकारची वसूली करू नये.
- इ) संबंधित बाधितांच्या बँक बचत खात्यात मदतीची रक्कम थेट जमा करण्यात यावी. कोणत्याही बाधितास रोखीने किंवा निविष्टा स्वरूपात मदत देण्यात येऊ नये.
- ई) जिल्हाधिकारी यांनी खातरजमा करून रक्कम वितरीत करावी.

२. उपरोक्त बाबींवर होणारा खर्च “मागणी क्रमांक सी-६, २२४५, नैसर्गिक आपत्तीच्या निवारणासाठी सहाय्य, ०२, पूर, चक्रीवादळे इत्यादि, १०१, अनुग्रह सहाय्य, (९१) राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या मानकानुसार खर्च, (९१)(०५) पीक नुकसानीमुळे शेतकऱ्यांना मदत (२२४५ २४५२), ३१, सहाय्यक अनुदाने (वेतनेतर) या उपलेखाशिर्षांतर्गत तरतूदीतून भागविण्यात यावा.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१७०५२३१२४२०३९७१९ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(दिनेश चव्हाण)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव (सर्व मंत्रालयीन विभाग)

पृष्ठ ३ पैकी २

२. विभागीय आयुक्त (सर्व)
३. जिल्हाधिकारी (सर्व)
४. महालेखापाल-१ (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षण), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
५. महालेखापाल-२ (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षण), महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.
६. संचालक, लेखा व कोषागारे, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
७. जिल्हा कोषागार अधिकारी (सर्व)
८. वित्तीय सल्लागार व सह सचिव (कार्यासन म-११), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
९. अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी (अर्थसंकल्प-६/व्यय-९), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१०. अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी (ज-१/आव्यप्र-१/आव्यप्र-२/म-७/म-११), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
११. अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी (१०-ओ/१३-ओ), कृषी व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१२. अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१३. निवड नस्ती (कार्यासन म-३)

प्रत माहितीसाठी अग्रेषित :-

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा.मुख्यमंत्री महोदयांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
३. मा.राज्यमंत्री (मदत व पूनर्वसन) यांचे खाजगी सचिव, मुंबई-४०० ०३२.
४. मा.मुख्य सचिव यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
५. अपर मुख्य सचिव (मदत व पूनर्वसन) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
६. प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय यांचे स्वीय सहायक, विधानभवन, मुंबई.
७. सचिव व संचालक, आपत्ती व्यवस्थापन यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.